

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2258/20
1.2.2024. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Јакић, председника већа, Ивана Илића и Сање Пејовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа адвокат Срђан Миковић из Панчева, ул. Војводе Радомира Путника 21, против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Зрењанину, Гимназијска 7, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене изјављеним на пресуду Вишег суда у Панчеву П. 218/19 од 13.12.2019. године, у седници одржаној 01.02.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца и туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Панчеву П. 218/19 од 13.12.2019. године у делу става другог којим је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe и повреде части и угледа плати 750.000,00 динара са законском затезном каматом од 13.12.2019. године као дана доношења првостепене пресуде до исплате и у ставу трећем.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Панчеву П. 218/19 од 13.12.2019. године у преосталом делу става другог и **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев у делу у којем је тражено да се тужена Република Србија – Министарство правде обавезе да тужиоцу АА на име накнаде штете због неоснованог лишења слободe и повреде части и угледа плати још 250.000,00 динара са законском затезном каматом од 13.12.2019. године до исплате.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Панчеву П. 218/19 од 13.12.2019. године у ставовима четвртгом, петом и шестом изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Ставом првим побијане пресуде је дозвољено објективно преиначење тужбе а ставом другим је делимично усвојен тужбени захтев и тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде штете за душевни бол због неоснованог лишења слободe и повреде части и угледа плати 1.000.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења

до исплате. Ставом трећим је одбијен захтев за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе преко досуђеног, а до траженог износа од 4.176.603,20 динара. Ставом четвртим тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде материјалне штете услед одређивања јемства у износу од 1.801.586,79 динара са затезном каматом од 20.09.2019. године до исплате. Ставом петим тужена је обавезана да тужиоцу плати парничне трошкове од 220.866,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате а ставом шестим је одбијен захтев за камату на парничне трошкове од пресуђења до извршности пресуде.

Против ове пресуде тужилац и тужена су благовремено изјавили жалбе из свих разлога предвиђених у члану 373 став 1 ЗПП. Тужилац побија пресуду у делу у којем није успео у спору, а тужена према садржини жалбеног предлога у ставовима другом, четвртом и петом изреке. Тужилац је поднео одговор на жалбу тужене и обе странке су тражиле трошкове другостепеног поступка.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 386 ЗПП и одлучио као у изреци из ових разлога.

У спроведеном поступку нема битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1,2,3,5,7 и 9 ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према стању у списима тужиоцу је решењем Полицијске управе у Панчеву Ку. 3278/13 од 29.10.2013. године одређено задржавање због основа сумње на кривично дело из члана 359 став 3 у вези става 1 КЗ, следећег дана је саслушан у јавном тужилаштву и после тога је на предлог Вишег јавног тужиоца у Панчеву, решењем Вишег суда у Панчеву Кпп. 4/13 од 30.10.2013. године према тужиоцу и још двојици осумњичених одређен притвор у трајању од 30 дана који се рачуна од тренутка лишења слободе из разлога предвиђених одредбом из члана 211 став 1 тачка 2, 3 и 4 ЗКП. Жалбе бранилаца су одбијене решењем ванрасправног већа Вишег суда у Панчеву Кв. 423/13 од 05.10.2011. године. Тужиоцу је стављено на терет да је у својству службеног лица – ... искоришћавањем службеног положаја и прекорачењем службених овлашћења, супротно Закону о јавним набавкама закључио уговор са АД “Војводинапут - Панчево” којим је укупна вредност посла неосновано увећана за 80.000.000.000 динара и да је таквом радњом извођачу радова омогућио противправну имовинску корист у истом износу и за тај износ оштетио Фонд за капитална улагања АП Војводине.

Притвор је одређен на основу оцене органа гоњења да постоје особите околности које указују на опасност да окривљени ако буде на слободи омета поступак утицањем на сведоке, саучеснике или прикриваче и да начин извршења и последице пријављеног дела указују на узнемирење јавности, што може да угрози несметано и правично вођење кривичног поступка. Притвор је продужаван решењима судије за претходни поступак наведеним у побијаној пресуди из разлога предвиђених у члану 211 став 1 тачка 4 ЗКП, а последњи пут притвор је решењем Апелационог суда у Београду Кр. 4/14 од 22.01.2014. године продужен за још један месец дана из истог разлога.

Судија за претходни поступак Вишег суда у Панчеву је на основу члана 204 ЗКП позвао странке да се изјасне о законској могућности за одређивање јемства као мере обезбеђења присуства окривљеног, па се тужиочев бранилац поднеском од 10.01.2014. године изјаснио да су испуњени услови за одређивање јемства, тужилац је 13.01.2014. године пред судијом за претходни поступак дао обећање да ће се уколико притвор буде укинут уз јемство одазивати на све позиве суда, да се неће крити и да без одобрења суда неће напуштати боравиште у ... Решењем судије за претходни поступак Кпп. 4/13 од 13.01.2014. године је одређено јемство у износу од 7.000.000,00 динара или 60.000 евра са упозорењем да ће окривљени бити пуштен на слободу након достављања доказа да је јемство положено на буџетски рачуни да ће се јемство одузети и повново одредити притвор уколико прекрши обећање. Жалбе јавног тужиоца и браниоца окривљеног су одбијене решењем Вишег суда у Панчеву Кв. 10/14 од 20.01.2014. године. Тужиочев бранилац је 24.01.2014. године доставио доказ о полагању јемства од 60.000 евра па је наредбом судије за претходни поступак Кпп. 4/13 тужилац истог дана пуштен на слободу. Решењима судије за претходни поступак Вишег суда у Панчеву од 17.09.2014., 19.02.2015. године, 24.05.2016. године, 15.06.2016. године и 07.07.2016. године тужиоцу је одобрavano да привремено напусти Србију и да путује у иностранство. Јемство је укинута решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Панчеву од 5.10.2016. године, а депонована средства су враћена окривљеном 25.11.2016. године.

Виши јавни тужилац у Панчеву је против тужиоца и трећих лица подигао оптужницу Ктo. 23/17 од 05.08.2017. године због оправдане сумње да је учинио кривично дело злоупотребе службеног положаја из члана 359 став 3 у вези става 1 КЗ. Окривљени је ослобођен од оптужбе пресудом Вишег суда у Панчеву К. 34/17 од 25.06.2018. године, жалба јавног тужиоца је одбачена као неблаговремена, а пресуда је постала правноснажна 08.08.2018. године. Комисија за накнаду штета Министарства правде није одговорила на тужиочев захтев за накнаду штете од 08.10.2018. године у законском року, па је тужба за накнаду штете поднета 20.02.2019. године.

Тужилац је био лишен слободе 88 дана од 29.10.2013. године до 24.01.2014. године, тада је био је ожењен и имао је троје деце и раније није осуђиван. У периоду од 1993. године до 1997. године био ..., после тога ..., На тој функцији је био у тренутку хапшења, а када је изашао из притвора наставио је мандат до 29.10.2015. године. Хапшење и истрага за пријављено дело су привукли пажњу широке јавности јер су многи медији као што су “Курир”, “Актер Б92”, “Телеграф”, “Мондо”, “Радио 021”, “Ало”, “Бета” и јавни сервиси “РТС” и “РТВ” објавили да је тужилац ухапшен. Сви медији су објавили његову јавну функцију и лично име, неки и фотографију, а неки су вести опремали приказом човека са везаним рукама. Тужилац је осумњичен за кажњиво дело са тешком последицом у виду штете од 80.000.000,00 динара, а таква последица, запрећена казна и реаговање јавности су били законски основ за одређивање и продужење притвора. Тешко је подносио услове изолације, био је смештен у соби без дневног светла, имао је шетњу од 20 минута дневно у кругу установе а собу је делио са још пет лица. Спавали су на спратним креветима и хигијенски услови нису били одговарајући. Патио је због одвојености од породице, морао је да се прилагођава правилима понашања у заводској установи и да дели простор са наметнутим лицима, а није могао да предузме ништа на побољшању свог положаја. Када је сазнао за бројне објаве у медијима схватио је да претежни део јавности зна шта му се догодило и

забринуо се како ће поступак утицати на његов даљи професионални и лични живот и његову породицу и та неизвесност је отклоњена када је ослобађајућа пресуда К. 34/17 постала правноснажна. Одређена лица из тужиочевог друштвеног окружења су са њим прекинула контакте, а неки су му отказали пословну сарадњу. Тужиоцу је било тешко да у таквим условима настави ранију друштвену и политичку активност, али када је пуштен на слободу вратио се ..., а из здружених списа кривичног поступка и решења кривичног суда којима су у периоду од 2014. године до 2016. године одобрavana путовања у иностранство поводом службених обавеза, произлази да није сасвим изгубио поверење друштвене средине које је раније уживао.

Првостепени суд је правилно оценио да тужилац као лице које је било у притвору, а правноснажном пресудом је ослобођено од оптужбе, по одредби из члана 584 став 1 тачка 1 ЗКП има право на накнаду штете услед неоснованог лишења слободе, али је износ накнаде одмерио погрешном применом чл. 200 ст.2 ЗОО.

Према трајању притвора, неповољним условима боравка у затворској установи, чињеници да је тужиоцу стављено на терет кажњиво дело за које је законом забрањена дугогодишња затворска казна и да је на њега пала сумња да је прекорачењем службених овлашћења покрајинском инвестиционом фонду нанео велику штету, да су медији извештавали о тужиочевом случају, по мишљењу другостепеног суда износ од 750.000,00 динара према критеријумима у време доношења првостепене пресуде представља правично задовољење за повређена нематеријална добра. Већи износ би био несразмеран околностима повређивања, трајању повреде и значају повређених добара и погодовао би тежњама неспојивим са друштвеном сврхом накнаде из члана 200 став 2 ЗОО.

Околности наведене у тужиочевој жалби које се углавном односе на извештавање медија и психички бол који је трпео услед таквог извештавања по оцени другостепеног суда нису околност због којег би новчана сатисфакција требала да буде већа. Предмет спора није накнада штете због недопуштених информација које потичу од државних органа, а држава по одредби из члана 584 став 1 тачка 1 ЗКП не одговара за штету која потиче од медија. Чињеница да медијски извештаји приложени уз тужбу још увек могу да се прочитају у електронским медијима немају значај колики им придаје тужичева жалба. Тужилац је по одредби из члана 592 став 1 ЗКП имао законску могућност да суду поднесе захтев да у средствима јавног информисања објави саопштење о одлуци из које произлази неоснованост лишења слободе, а у здруженим списима кривичног поступка нема таквог захтева. Нижим износом не би могла да се постигне сврха накнаде, па је у преосталом делу неоснована и жалба тужене.

Због погрешне примене материјалног права одлука о накнади материјалне штете је заснована на погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању и овај недостатак не може да се отклони без нове главне расправе пред првостепеним судом.

Првостепени суд је полазећи од чињенице да је јемство одређено на иницијативу суда, да је тужилац средства за полагање јемства у износу од 60.000 евра прибавио уговором о зајму са роком враћања до 29.4.2014. године, да обавезу према зајмодавцу није могао да испуни у року, јер су захтеви за укидање јемства или замену новчаног

депозита заснивањем хипотеке одбијени, да је главницу вратио 25.11.2016. године, да је на име до тада доспеле затезне камате дуговао 12.461,34 евра да је 20.9.2019. године вратио ову камату са обрачунатом каматом за период од 25.11.2016. године до дана враћања у износу од 2.812,98 евра што све износи 15.274,61 евра, или претворено у динаре по продајном курсу на дан испуњења 1.801.586,79 динара, оценио да овај износ представља материјалну штету претрпљену неоснованим лишењем слободе. Суд сматра да је јемство акцесорног карактера у односу на притвор и да је због тога камата коју је тужилац платио свом зајмодавцу материјална штета за коју дружава одговара с обзиром на исход кривичног поступка.

Другостепени суд се не слаже са схватањем изложеним у побијаној пресуди да је јемство акцесорног карактера у односу на меру притвора и да се с обзиром на такав карактер може повезати са исходом кривичног поступка. Одредбом из члана 188 ЗКП мере за обезбеђење присуства окривљеног нису подељене на главне и споредне, а по одредби из члана 189 ЗКП суд под прописаним условима може да одреди једну или више мера, уз обавезу да води рачуна да се не примењује тежа мера ако иста сврха може да се постигне блажом мером.

По одредби из члана 188, 189 и 202 до 207 ЗКП јемство је једна од мера за обезбеђење присуства окривљеног и несметано вођење кривичног поступка. Јемство увек гласи на одређену своту новца, а састоји се у полагању готовог новца, хартија од вредности, драгоцености и других покретних ствари веће вредности које се лако могу уновчити и чувати, или у стављању хипотеке на непокретна добра лица које даје јемство, или у личној обавези једног или више лица да ће се у случају да окривљени прекрши обећање из члана 202 став 1 платити утврђени износ јемства. Предлог за полагање јемства могу да поднесу странке, бранилац или лице које за окривљеног даје јемство, а суд и без предлога, али по претходно прибављеном мишљењу странака може да одреди новчани износ који може да буде положен као јемство. Јемство се по одредби из члана 206 ЗКП одузима ако окривљени прекрши обећање из члана 202 став 1 ЗКП, а према окривљеном се одређује притвор. По одредби из члана 207 став 2 и 3 у вези члана 189 став 3 ЗКП јемство се укида решењем, а положени новац, драгоцености или покретне ствари враћају или хипотека скида када се кривични поступак правноснажно оконча решењем о обустави поступка, одбијањем оптужбе или пресудом. Ако је пресудом изречена кривична санкција која се састоји у лишењу слободе јемство се укида када осуђени почне да издржава казну. Одлуком кривичног суда јемство може да се укине и пре окончања поступка ако престану разлози због којих је одређено.

Из овог следи да јемство као мера за обезбеђење присуства окривљеног и несметано вођење поступка може да траје до окончања поступка у којем је одређено, а враћање јемства не зависи од исхода кривичног поступка, јер се положена средства враћају и када се поступак заврши осуђујућом пресудом.

Према стању у списима тужилац је средства за полагање јемства прибавио уговором о зајму закљученим са трећим лицем и обавезао се да врати зајам до 29.4.2014. године. Затезна камата и камата на камату коју је по наводима тужбе платио зајмодавцу представљају смањење у имовини до којег је дошло услед тужиоцеве

доцње у испуњењу уговорне обавезе, па није јасно у каквој је то вези са исходом кривичног поступка или са радом државних органа који су водили поступак. Тужилац је положио новац на основу судског решења и док је решење било на снази држава је имала пуноважан основ да га чува на депозитном рачуну, али без права располагања, па није јасно због чега би била дужна да плаћа камату.

Потребно је да суд у даљем поступку отклони ове недостатке и да поново оцени да ли спорни износ представља штету услед неоснованог лишења слободе и да ли би држава за исту могла да одговара по одредби из члана 548 став 1 ЗКП, с обзиром на исход кривичног поступка, или евентуално по одредби из чл. 172 ЗОО у ком случају би морале да се доказују штетна радња, штета и узрочна веза те радње и штете.

Решење о парничним трошковима из става петог и шестог побијане пресуде је укинута јер зависи од исхода спора.

Из наведених разлога на основу члана 390, 394 тачка 4 и 377 став 2 ЗПП је одлучено као у изреци.

**Председник већа-судија
Марина Јакић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић